

اراده‌های پولادین

معاصر ایران

جلد یکم

چاپ سوم

حسین شریفی

سعید فتح‌اللهی‌راد

شریفی حسین ۱۳۴۴
اراده‌های پولادین معاصر ایران / حسین شریفی، سعید فتح‌اللهی
راد تهران: موسسه فرهنگی و انتشاراتی وثقی، ۱۳۷۷، ج. مصور، عکس.
ISBN 964-90573-7-4 (۱) ۱۵۰۰ ریال (ج ۱)
فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا
کتابنامه، ج ۱ (چاپ سوم، ۱۳۷۸)، ۱۵۰۰ ریال.
۱- ایران - سرگوشننامه‌الف، فتح‌اللهی، راد سعید، ۱۴۲۸ - ب، عنوان.
۹۲۰/۰۵۵ CT1884/السن
کتابخانه ملی ایران ۶۷۷-۲۲۵۶/۷۸

مؤسسه فرهنگی انتشاراتی وثقی

نام کتاب: اراده‌های پولادین معاصر ایران

نویسندگان: حسین شریفی - سعید فتح‌اللهی راد

ناشر: انتشارات وثقی / صندوق پستی ۱۱۳۶۵/۵۸۵۷

تلفن: ۶۷۱۱۲۸۵ و ۶۷۲۶۷۱۲

لیتوگرافی: پرنک چاپ: نیل

ویرایش: انتشارات وثقی

نوبت اول، ۱۳۷۷؛ نوبت دوم، ۱۳۷۷؛ نوبت سوم، ۱۳۷۸، ۳۰۰۰ نسخه

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

شابک ۹۶۴-۹۰۵۷۳-۷-۲: ISBN:964-90573-7-4

تقدیم بہ

روح بلند پدر

کہ آرزوہای او

آرمانہای منند.

سعید فتح اللہی راد

تقدیم به

مردم زجر کشیده و با صفای زادگاهم

دشتستان

آنجا که «گرم بادها» با برگهای سوزنی شکل «گز و منشی» مدیث
سوزناکی سر می‌دهند.

و

«نخل» این درخت مغرور با میوه شیرینش به ما می‌آموزد که پاسخ
تلفی‌ها را باید به شیرینی داد.

حسین شریفی

فهرست

صفحه	عنوان
۹	سخن ناشر.....
۱۳	مقدمه.....
۱۷	عزت!... انتظامی.....
۲۹	جبار باعجه بان.....
۴۹	علی پوریایی.....
۶۳	دکتر داوید شموئل پیرا.....
۷۷	جهان پیلوان غلامرضا تختی.....
۹۳	حیبب ترابی.....
۱۰۵	دکتر مصطفی چمران.....
۱۲۳	پروفیسور محمود حسابی.....
۱۴۵	عباس سحاب.....
۱۵۹	حجتا!... سلیمی زاده.....

۱۶۹	.....	دکتر علی شریعتی.
۲۰۹	.....	دکتر فرزاد طیباتی.
۲۱۹	.....	محمود عادل سبزواری.
۲۳۱	.....	خسر و پرویز غنی زاده.
۲۵۵	.....	پروفسور عبدالحمید قدس.
۲۶۹	.....	مجتبی کاشانی.
۲۹۱	.....	دکتر گوئل کهن.
۳۰۷	.....	دکتر محمد حسین ماندگار.
۳۲۱	.....	هوشنگ مرادی کرمانی.
۳۴۱	.....	دکتر محمد معین.
۳۵۷	.....	پروفسور محسن هشترودی.

سخن ناشر

انسان، عزیز دُرْدانه آفرینش که هستی به تسخیر^(۱) و رام او درآمده، چگونه از گوهر وجود و تواناییهایش سود می‌برد، و از چنبره محدودیتها و تنگنایهای زندگی فردی و اجتماعی، خویش را می‌رهاند و «ثقلِ هستی بودن» خود را به اثبات می‌رساند؟

اراده‌های پولادین حکایت آدمیانی است که در کشاکش دشواریهای روزگار، گوهر وجود خود را نمایانده و ابعادی از تواناییهای انسان را تجلی داده و پاره‌ایی از استعدادهای ایرانی را به اثبات رسانده‌اند؛ دوران‌دیشانی که بر روز مرگی چیره شده و سوار بر زمان فرصتها را دریافتند و از لحظه‌ها سود بردند تا فراتر از عصر و زمانه خویش نام نیک خود را بر آینده تاریخ این مرز و بوم حک نمایند.

گویشی است از ایمان و امید، امیدی گرمابخش، فعال و جستجوگر که خلایق و نوآوری درونی را برافروخته و هیچ‌گاه تنفر از زندگی را نیاموخته و دیدگان را پیوسته بر آفرینندگی - همان دیدعه آفریننده مطلق - دوخته.

امیدواران نه متظاهرند و نه اغواگر؛ آنها با آمادگی درونی آمیخته

با صداقت و خلوص، واماندگی در زمانه را با مسئولیت‌پذیری معاوضه کرده و فضای زیست را مزین به محبت و عشق به هم‌نوع می‌نمایند و نتوان را در اندیشه زندگی بهتر و شایسته‌تر مردم خویش مصروف می‌دارند.

۴ روایت آنانی است که با ایمان به هدف، ناشدنی در قاموس زیست آنها معنا پیدا نکرد و همه وجود را در تحقق هدف مقدسشان بکار گرفتند. از شکیبایی و صبوری بر نامرادیها، بنای موفقیت را معماری نمودند، و با متوقف نشدن در محدودیتها، با محدودیتها به بازی پرداختند.

- آنان بکار نگرفتن خرد را تهیدستی، و توانگری را در خردورزی، و بها و ارزش فرد را به قدر همت، پنداشتند. گرچه در داشته‌های مادی بقناعت ورزیدند اما در تعالی ابعاد وجودی همواره بی‌قرار بوده‌اند، مغلوب نداشته‌های خویش نشدند و با غلبه بر فقر، به غنای بیرونی نیز دل ندادند.

۵ در دنیایی که هر لقمه ناننش آمیخته به رنج است و بامدادی بر نمی‌آید مگر سپیده‌ای از دست رود، «شعور و عشق» را توأمان برای رسالت انسانی و بقا و جاودانگی بکار بستند. توسعه و تعالی فردای سرزمین ایران وابسته به چنین انسانهایی است.

- لذا اراده‌های پولادین نه افسانه است و نه داستانی برای التذاذ زودگذر، بلکه واقعیت و درسی از ایمان و امید، پاکی و صداقت، همت و استقامت، شعور و درایت، پویایی و خلاقیت، جوانمردی و شکیبایی، شوق و عشق، تواضع و فروتنی، و محرّکی برای سکون گرفته‌ها و در یأس تنیده‌هاست.

ویژگیهای مذکور قاعده انتخاب شخصیت‌های کتاب است و غیر آن هیچ‌گونه دسته‌بندی خاصی مدنظر قرار نگرفته است.

بدیهی است زندگینامه‌های فراهم آمده در جلد اول قطره‌ای از اقیانوس بیکران شخصیت‌های معاصر سرزمین عزیز ایران است، و

عجله در ارایه آن با هرگونه کاستی و ناهمگنی، مقدور کردن باب
گفتمان با بزرگان فرهیخته یا بازماندگان آنان - که به هر دلیل، این مهم
برای نویسندگان میسر نشده - همچنین پاسخ هر چه سریعتر به
ضرورت ثبت راز این موفقیتها و نبوغ و خلاقیتها و عشق ورزی و
شهادتها، در تاریخ سرزمین کهن ایران، و الگو شدن آنان برای جوانان و
نسل آینده و ایجاد موج امید و تلاش در جامعه است.

سرزمین ایران زنان وارسته و خلّاق که منشأ اثرات فردی و
اجتماعی شده‌اند را کم ندارد، هر چند در جلد حاضر نیز نقش
شخصیت‌سازی آنان مشهود است، اما پرداختن مستقیم به روایت
زندگی، به دلیل تواضع و خودداری آنان، در این جلد میسر نشده است
و همکاری همه آنان را برای جلدهای بعدی تقاضا داریم.

فقط به دلیل ایجاد نظمی ساده در کتاب، اسامی بر حسب الفبا
مرتب شده و تقدم و تأخر دیگری، انجام نگرفته است.

شاید در تدوین شماری از زندگینامه‌ها با توجه به تنگناها و کمی
اطلاعات در دسترس، بیشتر بر فرازهای برجسته و بارز زندگی، تأکید
شده باشد.

نخستین جلد کتاب خود بهانه‌ای است تا همه پیشروان و خلاقین
معاصر با ثبت نشیب و فرازها و سرد و گرم زندگی خود، تدوین
جلدهای بعدی را هر چه بیشتر ممکن سازند، و در این موضوع ملی و
تاریخی شاید تواضع چندان شایسته نباشد، لذا دست همکاری
همه این بزرگان و بازماندگانشان را می‌فشاریم و مدد آنها را
خواستاریم.

توفیق از اوست

انتشارات وثقی

مقدمه

مدتی بود که مطالعه زندگینامه کارآفرینان امریکایی پرسشهای زیادی در ذهن ما ایجاد کرده و پشتکار، سخت‌کوشی و خلاقیت آنان ما را شگفت‌زده کرده بود.

به راستی چه عاملی سبب شد که ادیسون هشت هزار بار آزمایش ناموفق را دنبال کرد و لحظه‌ای ناامید نشد تا به موفقیت دست یافت؟ چه موضوعی موجب شد که جان جانسون سیاه‌پوست در جامعه‌ای آلوده به تبعیض نژادی، در فقر و تنگدستی کامل مؤسسه نگرو که امروزه یکی از بزرگترین و موفق‌ترین مؤسسات انتشاراتی - تبلیغاتی امریکاست را پایه‌گذاری کند؟ و یا چگونه بیل گیتس به همراه دوستش با پول حاصل از فروش ساعتش مؤسسه‌ای را در گاراژ خانه‌اشان پایه‌گذاری کرد که امروزه شرکت «مایکروسافت» سومین شرکت موفق جهان در سال ۱۹۹۶ میلادی نامیده می‌شود؟ و ده‌ها پرسش دیگر.

وقتی برای یافتن پاسخ پرسشهایمان به اندیشه و تحقیق پرداختیم تا حدودی پاسخ آنها را یافتیم. در آن سرزمین شرایط به گونه‌ای است که همه مردم نسبت به پیامد کار پیشگامان و کارآفرینان با خبرند و ضمن درس گرفتن از نحوه عمل آنان، کار را از آنجایی آغاز می‌کنند که دیگری به پایان رسانده است. از سوی دیگر همواره سعی می‌شود مردم را با این چهره‌ها آشنا نمایند تا با تأثیرپذیری از تلاش، اراده و

سخت‌کوشی آنان با خودباوری به شکوفایی استعدادها و توانمندی‌هایشان پرداخته و در گرداب ناامیدی و رکود گرفتار نشوند. این بود که بر ما روشن شد چرا استادان دانشگاه‌های غربی در ابتدا به شکل و شمایل پورسینای خودمان لباس می‌پوشیدند و یا این که چرا پروفیسور کارل دیم تمام اصول ورزشی جهان پهلوان تختی را به صورت ده فرمان ورزشی جمع‌بندی کرد و آنها را به شاگردان خود تجویز نمود و یا این که به چه دلیل پروفیسور حسابی را در آن سوی آبها قدر دانستند و بر صدر نشانند و زندگینامه و حاصل عمر او را در کتابهای خود نوشتند.

در فرهنگ ما، دانشمندان و علما جایگاه خاصی دارند، اما چندان تلاشی جهت روشن نمودن چگونگی و نحوه عملکرد آنان در زمانی که زنده‌اند صورت نگرفته است و اگر هم صورت گرفته در مورد یک صنف خاص بوده و چندان منظم و نظام‌مند نبوده است. این بود که بر آن شدیم تا به شناسایی نخبگان کشور در تمامی زمینه‌ها بپردازیم و با نگارش این کتاب ضمن تقدیر از آنان دیدگاهها، اندیشه‌ها و رموز موفقیت آنان را آشکار سازیم.

در این تحقیق و جستجو، همه دوستان و نزدیکان با همدلی و صمیمیتی وصف‌ناپذیر، ما را یاری کردند. عده‌ای از بزرگانی که در کتاب به زندگی ایشان پرداخته‌ایم برای مردم ما بسیار آشنا می‌باشند و کتابها و مقالات بی‌شماری در مورد آنها نوشته شده است. اما از آنجایی که هر کدام از این بزرگان دارای ویژگی خاصی می‌باشند و شرح حال آنان در این مجموعه نمایانگر نوعی از اصول و رفتار تکمیلی برای کل مجموعه است، زندگینامه و آثار آنان نیز ذکر شده است. هدف ما از این کار علاوه بر سپاسگزاری از این افراد، نشان دادن فراز و نشیب‌ها و نقاط عطف در زندگی بزرگان و نحوه استفاده از فرصتها و تواناییهای فردی توسط آنان است.

قافله بشر در عصر حاضر، چنان می‌تازد که فقط یک لحظه درنگ، آدمی را فرسنگها عقب می‌اندازد. در این شرایط حرکت بر مبنای

آزمون و خطا مقرون به صرفه نمی‌باشد. ممکن است فردی در همسایگی ما، راهی را رفته باشد که ما امروز قصد گام گذاشتن در آن را داشته باشیم. باید شرایطی فراهم کنیم تا از نتایج کارهای هموعان و هموطنان خود مطلع باشیم و از نتایج فعالیتها و اندیشه‌های هم‌دیگران بهره‌گیریم. بخش زیادی از کارهای انجام شده، ممکن است در نتیجه فروتنی فرزندان ما مسکوت بماند و زمانی از وجود آنها آگاهی حاصل شود که گذر زمان تلاش آنان را بی‌حاصل کرده باشد. همان‌طور که مشخص خواهد شد نمونه‌هایی از این نوع تلاشها نیز در کتاب حاضر آورده شده است.

در این فرایند، ابتدا نامه‌ای تهیه و برای افراد شناسایی شده، در داخل و خارج از کشور، که چند برابر تعداد حاضر در کتاب بودند، ارسال شد. برخی از آنها فروتنانه از ارسال اطلاعات درخواستی، صرف‌نظر کردند، برخی نیز در زمان لازم نتوانستند اطلاعات را به دست ما برسانند و برخی هدف اصلی ما، یعنی دمیدن روح امید و تلاش در جامعه و کمک به جوانان برای یافتن مسیری نویدبخش و آینده‌ساز را ارج نهادند و بزرگوارانه ما را یاری کردند.

عاشقانه کار را دنبال کردیم و با این امید که روزی فضایی دانشمندپرور سراسر میهن ما را فراگیرد آنچه در توان داشتیم به کار گرفتیم. علاوه بر اطلاعاتی که از سوی خود معرفی شدگان کتاب به دست ما رسید، از ده‌ها کتاب، مجله، روزنامه و فیلم مدد گرفتیم و بارها تلفنی و حضوری مصاحبه‌هایی با آشنایان، دوستان، بستگان این بزرگان و خود آنان صورت دادیم. در جریان کار با عده‌ی زیادی از بزرگان آشنا شدیم و در همنشینی با آنان علاوه بر این که اوقات پرخاطره و شیرینی را گذرانیدیم، تجربه‌های گرانبهایی نیز به دست آوردیم؛ و اینک خوشحالیم که پس از نزدیک به دو سال تلاش، حاصل کارمان، کتاب حاضر را تقدیم جامعه خود می‌نماییم. با این امید که به اهدافی که از نگارش این کتاب در سر داریم نایل آییم، اهدافی همچون این که جوانی روستایی در گوشه‌ای از ایران زمین با

مطالعه این کتاب فردایش را به گونه‌ای دیگر آغاز کند.

از همه دوستان و آشنایان که در این امر ما را یاری رساندند، به ویژه جناب آقای سیدحسین پیمان، جناب آقای محمد حسن خیراندیش و سرکار خانم عطیه یوسفزاده کندوانی (شریفی) قدردانی و سپاسگزاری می‌شود.

حسین شریفی - سعید فتح‌اللهی راد